

Željko Poljak

(9. 9. 1926. - 8. 1. 2024.)

Prof. dr. sc. Željko Poljak jedini je čovjek u Hrvatskoj koji nikada nije bio član niti jedne speleološke udruge, a ipak je za svoje speleološke zasluge proglašen počasnim članom Speleološkog odsjeka Hrvatskog planinarskog društva »Željezničar«.

Rodio se u Zagrebu 9. rujna 1926. godine, gdje se i školovao – završio je Klasičnu gimnaziju 1945., Medicinski fakultet 1952., a studirao je i geografiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, kao i književnost i francuski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Prvo mu je zaposlenje bilo u Pljevljima u Sandžaku do 1955., nakon čega je radio u Zagrebu na Otorinolaringološkoj klinici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu do odlaska u mirovinu 1988. Tijekom rada na Klinici postao je doktor znanosti 1965., profesor na Medicinskom fakultetu 1976., a 1981. član Medicinske akademije u Zagrebu, danas Hrvatske akademije medicinskih znanosti. Umro je 8. siječnja 2024. godine u Zagrebu.

Planine su ga privukle još kao školarca za vrijeme Drugog svjetskog rata, kada je počeo posjećivati Medvednicu. Manje je poznato da se Željko Poljak u mladosti okušao i u speleologiji, a poslije je postao njen veliki simpatizer. Prvi je put bio u špilji Veternici 1943., a 1944. u njoj je boravio čak dva dana. Nakon rata, kao dvadesetogodišnjak, postao je član prve poslijeratne planinarske organizacije – Planinarske sekcije Fiskulturnog društva »Dinamo« 1947., a 1948. i prvog planinarskog društva u Hrvatskoj – Planinarskog društva »Zagreb«. Već 1949. postao je član njegovog alpinističkog odsjeka. Bio je suosnivač Planinarskog društva Sveučilišta »Velebit« 1950. i njegovog alpinističkog odsjeka te član Planinarskog društva

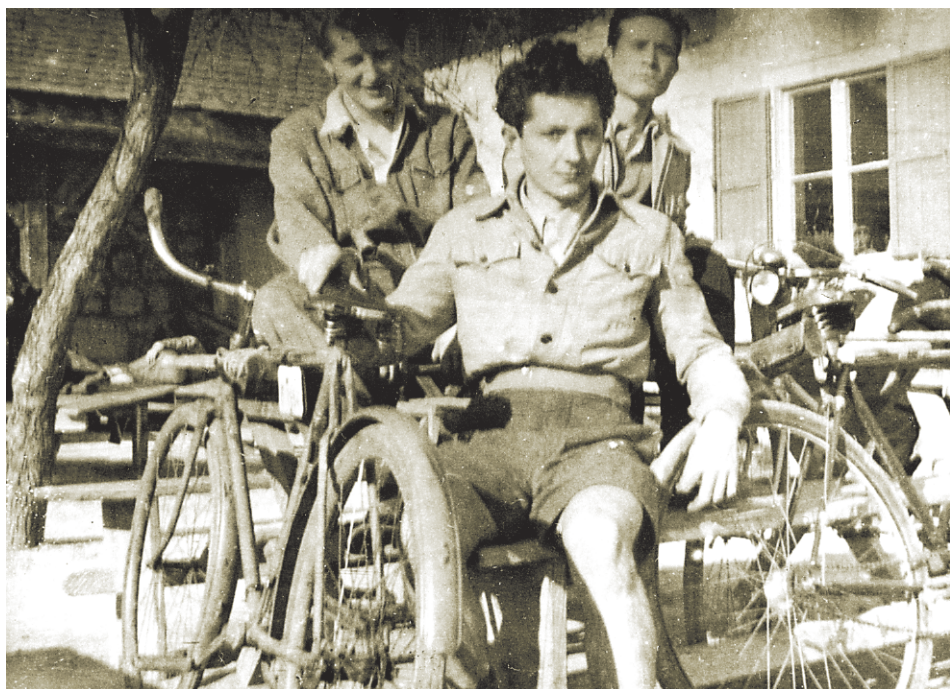
»Ljubišnja« u Pljevljima od 1954. U bolnici u kojoj je radio osnovao je 1986. godine Planinarsko društvo Kliničkog bolničkog centra »Maksimir«; njegov je član bio od osnutka do smrti, a jedno vrijeme bio je i predsjednik.

Željko Poljak obnašao je razne dužnosti. Primjerice, bio je član predsjedništva Planinarskog saveza Hrvatske / Hrvatskog planinarskog saveza, predsjednik i potpredsjednik PSH-a, a od 1959. neprekidno do 2000. godine (42 godine) bio je urednik časopisa *Naše planine*, odnosno *Hrvatski planinar*. Bio je član Glavnog odbora Planinarskog saveza Jugoslavije, Zdravstvene komisije Saveza organizacija za fizičku kulturu Hrvatske, Komisije za fizički odgoj studenata Zagrebačkog sveučilišta, Republičkog savjeta za zaštitu prirode (kao predstavnik PSH-a), Medicinskog odbora PSH-a, predsjednik Sportskog društva »Medicinar« i dr.

U proteklih godinama bio je svestrani planinar i alpinist, obišao je sve (doslovno sve!) planine u Hrvatskoj, gotovo sve planine bivše Jugoslavije, većinu planina Europe i mnoge drugdje u svijetu. Godine 1971. popeo se na vrh u skupini Annapurna u Himalajama visok 5100 m. Planinareći je obišao cijeli svijet, od Mongolije preko Balijskog SAD-a.

Osim Veternice, obišao je i mnoge druge špilje, npr. Zelenu špilju na Krbavskom polju, Grapčevu špilju na Hvaru, gotovo sve turistički uređene špilje u Hrvatskoj, mnoge u Sloveniji i drugdje u svijetu, špilje u okolici Jajca, Ledenu špilju na Durmitoru, Godovsku špilju u Srbiji te ponor Grlje u Prokletijama.

Glavni doprinos SO HPD-u »Željezničar« njegov je nesebičan amaterski rad u uređivanju časopisa, čime je SO stekao veliki ugled ne samo u zemlji, već, zahvaljujući razmjeni speleoloških publikacija, i

*Na Glavici 1943. godine, prije odlaska u špilju Vaternicu
Autor: nepoznat*

*Siga »Limun« u špilji Vaternici, 1950. na izletu PDS-a »Velebit«
Autor: Željko Poljak (rasvjetu je ostvario paljenjem eksploziva iz »elektron-termitske« bombe)*

Željko Poljak pred ulazom u Špilju iznad sela Divičani, 5 – 6 km od Jajca, koju je razgledao u kolovozu 1947. godine
 Autor: nepoznat

u svijetu. U radu časopisa *Speleolog* sudjelovao je 57 godina, i to kao tehnički urednik od 1959. do 1993. (34 godine) te kao lektor od 1995. do 2018. (23 godine). Za svoj doprinos SO HPD-u »Željezničar« proглаšen je 1989. njegovim počasnim članom.

Uređujući časopis *Speleolog* te obrađujući priloge za njega, ali i časopis *Naše planine / Hrvatski planinar*, pratio je razvoj speleologije u Hrvatskoj te je kao povjesničar planinarstva poticao speleologe da proučavaju svoju povijest, čemu je i sam doprinio otkrivanjem raznih podataka iz povijesti speleologije u Hrvatskoj.

Željko Poljak na predstavljanju Vodiča Vlade Božića 15. 9. 2009.
 Autor: Juraj Posarić

Željko Poljak napisao je dvadesetak knjiga planinarskog sadržaja, od kojih su neke doživjele nekoliko izdanja. Dao je velik doprinos razvoju speleologije cijele Hrvatske posvetivši u svakoj od svojih knjiga dio teksta nekoj špilji ili jami, speleološkom događaju, osobi ili udruzi. Kao glavni urednik *Naših planina* i *Hrvatskog planinara* omogućio je objavljivanje tekstova o speleologiji, a i sam je dao mnoge priloge. U prvom hrvatskom speleološkom udžbeniku *Osnovna znanja iz Speleologije*, kojega je 1961. godine izdala Komisija za speleologiju Planinarskog saveza Hrvatske, Željko Poljak napisao je poglavlje »Prva pomoć«. U periodnim publikacijama, najviše u časopisu *Naše planine / Hrvatski planinar*, napisao je ukupno 1076 članaka planinarske i speleološke tematike.

Željko Poljak za svoj planinarski rad primio je brojna priznanja, diplome i nagrade, a među najvažnijima su: Orden zasluga za narod sa srebrnim zrakama, Zlatni znak PSJ-a, PSH-a, PSZ-a, PS-a Srbije, PS-a BiH, Planinske zveze Slovenije, Plaketa PSH-a, Povelja počasnog člana PSH-a, Trofej za fizičku kulturu Hrvatske, Priznanje SOFKJ-a, Plaketa PS-a Srbije, Zlatna plaketa OPS-a Rijeke i još pedesetak priznanja, diploma i zahvalnica planinarskih društava iz bivše Jugoslavije.

Vlado Božić